

לצעול כמש"כ המאירי כתובות ז. אצל כל זה צנוי על דאורייתא שאם אינו נותן לה כלום אז אסור לצעול מה"ת, וכן מוכח מכל הסוגיא שם, וכן משמע מהא דאמרו אסור לצעול אף שהרי אסור לשהות שעה אחת צלי כתובה גם צלא ציאה, אלא שאיסור מיוחד זה שלא ציאה ג"כ צנוי על דאורייתא שאם אינו נותן לה כלום אז אסור מה"ת.

אולם יש לעיין מנ"ל לר"מ ולהגמ' דאיכא איסור דאורייתא לצעול צלא כתובה כלל היינו צלא

כתובה וצלא שאר וכסות שזהו כתובה דאורייתא לדידן דקיי"ל כתובה דרצנן כמש"כ הגר"א ז"ל, ונראה דהמקור הוא מהך מעשה דיהודא ותמר כמו שילפינן כמה דברים מקודם מתן תורה כגון צרכת חתנים להני שיטות דס"ל דלא הוי אסמכתא ועוד, וכן ילפינן מיהודא ותמר מדכתבה התורה שתמר צקשה שבר, ש"מ שאסור צלא שבר, ולכן הציא רצנו כל זה להודיע מקור האיסור לצעול צלא כתובה, ומצואר עתה היטיב שיטת הרמב"ם שאסור לצעול צלא כתובה, אצל מלקות תלוי רק צקידושין, כמו שציארנו, ואכ"מ.

סימן עב

יבואר שיטת הרשב"א דבמקום דבעי שליחות לא מהני זכי' ואפ"ה במזכה גט לאשתו היכא דהוי זכות לה מהני זכי'. ויבואר שיטת הרמב"ם דקטנה יכולה לעשות שליח לקבלה אלא דאיכא חסרון בעדים דאין מעידין לקטן. ויבואר שיטת הרמב"ם בדין חצר של איש ואשה וגדר שליח לקבלה.

הכרי, אצל בתורם משלו על של צעל הכרי כיון שאינו של צעל הכרי לא צעין שליחותו ממנו, ואין הדבר תלוי אלא אי זכות לו זכין לאדם שלא בפניו וכו' ע"ש.

מובח להדיא מהרשצ"א היכא דצעי שליחות צעי מינוי השליחות ולא מהני זכיה, ואין לומר דרק בתרומה דינא הכי דכתיב אחס גם אחס ולא צכל התורה, זה אינו דמלשון הרשצ"א שכתב והא שליחות לאו מדין ניחא לי' וכו' משמע דצכל שליחות דהרי לא כתב והא שליחות דתרומה לאו מדין ניחא לי' אלא סתמא כתב, ואע"פ דשליחות צכל התורה לאו מתרומה ילפינן למסקנת הסוגיא כאן כמש"כ הרא"ש והר"ן אלא מגירושין וקדשים וכ"כ הרשצ"א כאן ד"ה אלא וכו' קשה לי דהא אמרינן צפרק איזוהו נשך והא דרצ אשי צדוהא הוא מיהו שליחות צכל התורה כולה מתרומה ילפינן מה חס צני צרית אף הכא צני צרית דאלמא

(דף מ"א.) האיש מקדש צו וצשלוחו האשה מתקדשת צה וצשלוחה וכו' שליחות מנ"ל דתימא ושלח מלמד שהוא עושה שליח ושלחה מלמד שהיא עושה שליח וכו' והנה צדבר שצריך שליחות אס מהני זכי' נראה מהרשצ"א נדרים דף ל"ו. דלא מהני, דז"ל הרשצ"א הא דמציעיא להו התורם משלו על של חצירו צריך דעת או לא מי אמרינן כיון דזכות הוא לו לא צריך קשה לי והא שליחות לאו מדין ניחא לי' או לא ניחא לי' אלא גזה"כ הוא דמה אחס לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם, ותדע לך שהרי האומר לחצירו לא תרום לי והלך ומצא תרום למ"ד אין חוקה שליח עושה שליחותו אמרינן צפ"ק דחולין שאינו תרום דדילמא אינש אחרינא שמע והלך ותרום ורחמנא אמר אחתה גם אחס מה אחס לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם, ואע"ג דהתם ניחא לי' שיתקנו את כריו, וי"ל דתורם משלו על של חצירו שאני דלא צעין שלוחו לדעתו אלא בתורם משל צעל הכרי על צעל

בשי' הרשב"א דהיכא דבעי שליחות לא מהני זכי'

הטעם אין לו טעם ולא ריח, אלא אחס גס אחס לרבות שלוחכם ומה אחס בני דעת אף שלוחכם בני דעת, נמצא שהשליח והשולח צריכין להיות בני דעת עכ"ל.

והרמב"ם לכאורה תמוה דמשמע מדצריז דצעטס קטנה יכלה לעשות שליח לקבלה אלא כיון דשליח לקבלה צריך עדים ואין מעידין לקטן להכי אינה יכולה למנות שליח, ותמוה הרי כתב רבינו פ"ב ה"ב אצל מי שאין בני דעת והן חרש שוטה וקטן אין נעשין שלוחין ולא עושין שליח אחד הקטן ואחד הקטנה עכ"ל הרי כתב שקטן וקטנה אינם עושין שליח ולמה קטנה יכולה לעשות שליח לקבלה אילולא חסרון עדים.

עוד יש לעיין ממש"כ רבינו פ"ג ה"ד הל' אישות יש לאיש לעשות לו שליח לקדש לו אשה בין אשה פלונית בין אשה משאר הנשים, וכן האשה הגדולה עושה שליח לקבל קידושה בין מאיש פלוני בין מאיש משאר אנשים ע"כ, והנה כאן גבי קדושין כתב רבינו סתם שרק גדולה עושה שליח לקבל קידושה ולא קטנה, משמע שקטנה אינה יכולה לעשות שליח לקבל קדושין בכלל ולא משום חסרון עדים, דאל"ה הו"ל לרבינו לומר כאן אע"פ שחזירה קונה לה כגדולה וכו' דהא כמו חזירה קונה לה בגט כך קונה לה בקדושין, וא"ע מ"ש דלקבל גט יכולה לעשות שליח אילולא חסרון עדים ולקבל קדושין אינה יכולה לעשות שליח צעטס ולא רק משום חסרון עדים, וגם קשה דמלשון רבינו משמע הא דקטנה היתה יכולה לעשות שליח לקבלה אילולא חסרון עדים משום דחזירה קונה לה גיטה א"כ גם בקדושין הרי חזירה קונה לה, וכן קשה הא קטנה חזירה קונה לה בזמון כמש"כ רבינו פכ"ט מהל' מכירה א"כ למה אינה עושה שליח לענין ממון וא"ל משום דזמון איכא חסרון דאיהי לא מצי עביד שליח נמי לא מצי משוי הא רבינו כתב הטעם צהל' שלוחין ושותפין משום דלאו בני דעת נינהו.

עוד יש לדקדק בלשון רבינו צהל' אישות שכתב וכן אשה הגדולה עושה שליח וכו' למה לא כתב רבינו אשה סתם כמו שכתב צאיש איש עושה שליח, ולא כתב איש גדול עושה שליח.

מתרומה ילפינן ולא אחי מציניא וכו' וי"ל דעיקר שליחות בכל התורה מציניא אחי אלא מדגלי רחמנא צתרומה דאין שליחות לעכו"ם על הכלל כולו צא ללמד, והתם ה"ק שליחות בכל התורה כולה דע"י ישראל ולא ע"י עכו"ם מנ"ל מתרומה עכ"ל וכך כתב גס הר"ן ע"ש, וא"כ אפ"ל לכאורה כיון דדין שליחות בכל מקום לאו מתרומה ילפינן א"כ רק צתרומה דכתיב אחס גס אחס ילפינן דצעי לדעתכם ולא מהני זכי' ולא בכל מקום, אצל זה לא מסתבר כלל דהא כמו שילפינן מתרומה דאין שליחות לעכו"ם בכל מקום ולפי פרש"י שם ילפינן מתרומה שקטן אין לו שליחות בכל התורה כולה כן נלמוד גס דצעי לדעתכם דמאי שנא אלא צרור ששיטת הרשב"א דבכל מקום דצעי שליחות לא מהני זכיה.

אלא שקשה מהגמ' יצמות דף קי"ח. צעא מיניה רצא מר"ג המזכה גט לאשתו במקום יצם מהו כיון דסניא לי' זכות הוא לה זכין לאדם שלא צפניו או דילמא כיון דזימנין רחמא לי' חוב הוא לה וכו' מצואר שאם זכות הוא יכול צעל לזכות גט לאשתו ע"י אחר מטעם זכין לאדם שלא צפניו אף דצעי שליחות לקבלה.

והא דמהני זכי' צגט אף דגט שאני מקנין דהרי צעי ונתן צידה דוקא ולא מהני קנין צגט לרוב ראשונים וא"כ מה מהני זכיה הא צעי שליח לקבלה שיהא ידו צידה ומה שיך זכיה צזה, הא צצר פירש הר"ן פ"ק דצ"מ כיון דהוי זכות נעשה שליח מעצמו, עכ"פ חזין כיון דהוי זכות נעשה שליח מעצמו ולא צעי לדעתכם וקשה על הרשב"א הנ"ל.

ובראה דשאני שליח לקבלה משליחות דכל התורה, דשליחות בכל מקום ילפינן מתרומה דצעי מינוי השליחות דוקא אצל שליח לקבלה לא צעי מינוי השליחות דלא ילפינן מתרומה כמו שיצאאר, דהנה כתב הרמב"ם פ"ו ה"ט הל' גירושין וקטנה אינה עושה שליח לקבלה, אע"פ שחזירה קונה לה גיטה כגדולה מפני ששליח לקבלה צריך עדים ואין מעידין על הקטן שאינו צו דעה גמורה עכ"ל, והשיג הראצ"ד ז"ל וז"ל זה

ביבמות קי"ח. מבואר דבגט מהני זכי' באופן דהוי זכות

הא דמהני זכי' אע"ג דבעי ונתן בידה

שיטת הר"ם דקטנה אין לה שליח לקבלה בגט רק משום חסרון עדים

איברא שהרמז"ס צהל' אישות שהדגיש אשה הגדולה יכולה לעשות שליח לקבל קידושיה למעוטי קטנה לכאורה קשה ממנ"פ אם אין לה אז הרי אינה יכולה להתקדש בכלל, ואם יש לה אז הרי אפילו נערה אינה יכולה לעשות שליח, כדמסיק לקמן דף מ"ד דנערה כיד אציה דמיא ויכולה לקבל גיטה לעשות שליח אינה יכולה, וכן פסק הרמז"ס פ"ב הי"ח ה' גירושין ואין עושה נערה המאורסה שליח לקבל גיטה מיד בעלה צח"י אציה ע"ש אך זה לק"מ דבאומר לנערה צא וקבלי קדושין ודאי יכולה לעשות שליח וכן בגט אם אומר לה צא וקבלי גיטך ודאי שיכולה לעשות שליח ולכן באומר לקטנה צא וקבלי קדושין שאז מקודשת ע"י עצמה כמו שפירשו רש"י ותוס' רי"ד לקמן דף מ"ו. דהפקיר זכותו וסילק עצמו ממנה שעושה הכל לעצמה ולא עם האזכר כאלו מת יעו"ש ובסימן מ"ד מה שהארכנו בזה וא"כ הו"א שיכולה לעשות שליח לזה כתב רבינו דקטנה אינה יכולה לעשות שליח אצל זה קשה מ"ש קדושין מגט.

והמרבבת המשנה צהל' גירושין שם ח' קושיא הראצ"ד, וכתב דבעצם קטנה אינה יכולה לעשות שליח, אצל כיון שעשתה שליח הרי גילתה דעתה דניחא לה בגט והוי זכות לה ולכן יכול הצעל לזכות לה בגט ע"י השליח, ולכן כתב רבינו הטעם דאין מעידין לקטן דהרי אף דנעשה שליח מעצמו, מ"מ צעי עדים שנעשה שליח, וא"כ צעי עדים שניחא לה וקטנה שאינה צת דעת גמורה דילמא חזרה צה וכו' והיינו דליכא עדים לזה כיון דלא צרור לנו אם היא רוצה או אינה רוצה אף שאומרת שיקבל גיטה לא הוי עדים ע"ש אך חירונו קשה א"כ איך כתב רבינו צהל' שלוחין ושותפין דאין קטן וקטנה עושין שליח הרי כיון שעשו שליח הרי ניחא להו וא"כ יזכה להם כיון דזכות הוא להם, והתם לא צעי עדים וכן קשה מהל' אישות שכתב רבינו שרק גדולה יכול לעשות שליח ולא קטנה ולדבריו למה לא, הרי הוי זכות לה ויקבל קדושיה מדין זכיה, אלא נימא משום דגם בקדושין שליח לקבלה צעי עדים כמבואר בר"מ ה' אישות א"כ הו"ל לרבינו לומר צהל' אישות הטעם משום דאין מעידין לקטן.

ועוד הרי מה שצא רבינו למעוטי דקטנה אינה יכולה לעשות שליח לקבל קידושיה איירי באמר לה הצא צא וקבלי קדושין דבענין אחר לא משכחת לה כמשכ"ל ואם נימא שגם בקדושין הוי ספק אם היא רוצה או לא אף באומרת שהיא רוצה, א"כ איך מקודשת ודאי באמר לה צא וקבלי קדושין ונחמדה, דהרי באומר צא וקבלי קדושין צעי רצונה היא ולא רצון האזכר כמבואר בראשונים לעיל דף י"ט. אלא צ"ל דבקדושין ודאי ניחא לה דטוב למיחצ טן דו וכו' א"כ כשאומרת שהיא רוצה ודאי לנו שהיא רוצה, וא"כ גם לענין שליחות ליכא חסרון עדים בקדושין כיון שעשתה שליח לקבל קדושיה ודאי רוצה היא וכ"ש כשעשתה שליח לקבל קדושין סתם ולא מאיש פלוני, וא"כ לפי המרכבת קשה מש"כ רבינו שקטנה אינה יכולה לעשות שליח לקבל קידושיה למה לא הרי כיון דניחא לה הוי זכות ויקבל מדין זכיה.

והקצודה"ח סי' קפ"ח תירץ לפימש"כ רש"י דף מ"ב דאין הקטן עושה שליח משום דעיקר שליחות גבי גט כתיב ושלח ושלחה היינו בגדול ומהכא נפק"ל דאין הקטן עושה שליח, ע"ש והיינו משום דקטן אין לו גירושין א"כ הכתוב איירי בגדול ולפי זה באשה שגם קטנה מתגרשת א"כ הקרא דושלחה י"ל דאיירי גם בקטנה ולזה כתב רבינו כיון דאין מעידין על הקטן א"כ בהכרח דקרא דושלחה מיירי בגדולה, ממילא ילפינן שגם קטנה אינה יכולה לעשות שליח לקבל גיטה, והא דלא ניחא לרבינו טעמו של הראצ"ד למילף מתרומה משום דרבינו ס"ל מופלא סמוך לאיש דאורייתא וקטן שהוא מופלא סמוך לאיש יכול לתרום תרומה וא"כ מנ"ל שמופלא סמוך לאיש אינו עושה שליח בתרומה הרי אתם גם אתם מה אתם מופלא סמוך לאיש תורם אף שלוחכם להכי כתב רבינו ילפותא אחרת, והראצ"ד לשיטתו דמופלא סמוך לאיש דרבנן כמש"כ צהל' מזירות ולכן יליף שפיר מתרומה ע"כ תורף דבריו אם כי לא כלשונו ע"ש, וגם תירונו קשה דלפי דבריו למה כתב רבינו אע"פ שיש לה חצר כגדולה ולכן סד"א דעושה שליח אילולא אין מעידין על הקטן הא לפי הקצוה"ח אילולא אין מעידין על הקטן היינו אומרים שקטנה עושה שליח בכל מקום משום דושלחה איירי גם בקטנה, ועוד דלפי הקצוה"ח

[אוצר החכמה]

הרי שם כתב איפכא דרבינו פסק כרז אשי דאמר
צ"מ דף י"ג חזר משום יד איתרצאי ולא גרע
משליחות, ופי' הוא דחזר איתרצאי משום יד והוי
למעליותא דמסצרא מדין שליחות היה קונה חזר,
אלא דאיתרצאי מדין יד למקום דלא מהני שליחות,
ולכך במתנה דהוי זכות מהני מדין שליחות אבל
בגט דהוי חוב לא מהני מדין שליחות אלא מדין
יד וכיון דמהני מדין יד צעי עומדת צלז חזירה
דומיא דידה דסמוכה א"כ נתבאר מזה בפירוש
שרבינו פסק משום יד איתרצאי, ועוד הקשה הא
בגמ' צ"מ דף י' מבואר בפלוגתא דר"י ור"ל גבי
קטנה דחד אמר אין לה חזר דחזר משום שליחות
איתרצאי וחד אמר יש לה חזר דמשום יד איתרצאי
ואמרו שם דלענין גט כו"ע לא פליגי דמשום יד
איתרצאי, ויותר קשה מש"כ המ"מ ולפיכך אינה
קונה אלא"כ עומדת צלזה, הרי מפורש בגיטין ע"ח
איפכא דלמ"ד משום ידה איתרצאי צעי עומדת צלזה
ולמ"ד משום שליחות איתרצאי לא צעיין עומדת
צלזה ואיך כתב המ"מ כיון דמשום שליחות איתרצאי
צעי עומדת צלזה.

אך הרמב"ם גופא תמוה, הרי כתב פי"ז ה"י מהל'
גזילה ואצדה קטנה יש לה חזר וקטן אין לו חזר,
קטנה יש לה חזר מפני שחזר של קטנה מידה למדנהו
שכשם שהיא מתגרשת בגט המגיע לידה כך מתגרשת
בגט המגיע לחזירה, אבל האיש למדנו שחזירו קונה לו
משלוחו בדרך שקונה לו שלוחו כך תקנה לו חזירו,
והקטן הואיל ואינו עושה שליח כך אין חזירו קונה לו
וכו' והנה כתב להדיא דחזירה מדין יד איתרצאי וא"כ
תמוה מש"כ רבינו שקטנה אינה עושה שליח לקבלה
אע"פ שיש לה חזר משום חסרון עדים, דמוכח דחזר
משום שליחות איתרצאי דמשו"ה אילולא חסרון עדים
היה לנו לומר דעושה שליח לקבלה, הרי רבינו צעמנו
כתב דמשום ידה איתרצאי.

ועוד קשה דמדברי הרמב"ם פ"ד הל' זכ' ומתנה
מוכח דחזר של קטנה קונה אף באינה עומדת
צלזו והרי מבואר בגמ' דאי משום יד איתרצאי צעי
עומדת צלזו.

באמת קטנה נתמעטה מקרא שאינה יכולה לעשות
שליח לקבלה אלא הטעם דאין מעידין לקטן הוי ראי'
וגילוי דקרא דושלחה איירי רק בגדולה א"כ למאי כתב
רבינו אע"פ שחזירה קונה לה שהיינו דחזר הוי
מטעם שליחות כמש"כ המ"מ כמו שיוצא להלן,
ולדבריו הרי קטנה נתמעטה משליחות וא"כ איך יתכן
לומר דחזירה מדין שליחות, ואין לומר דמקרא
דושלחה ממעטינן רק שאינה יכולה לעשות שליחות
אבל דין שליחות יש לה, ולכן חזר דלא צעי מינוי הוי
מטעם שליחות זה אינו דהא מבואר בראשונים שקטן
שנתמעט משליחות שאין לו דין שליחות כלל ולהכי אין
זכין לקטן צמידי דזכות הוא לו, וגם הרי קטן אין לו
חזר משום דחזירו של קטן מדין שליחות איתרצאי
וקטן אין לו שליחות כמש"כ הרמב"ם פכ"ט הל'
מכירה וא"כ גם קטנה אינה עושה שליח לקבל גיטה
איך חזירה קונה לה גיטה מדין שליחות, וגם מש"כ
דרבינו והראב"ד לשיטתייהו צדין מופלא סמוך לאיש
תמוה הרי הראב"ד כתב מפורש פ"ג מהל' נזירות
דהוי ספק אם מופלא סמוך לאיש דאורייתא או דרבנן
וא"כ לדבריו איך כתב הראב"ד דילפינן מתרומה דקטן
אינו עושה שליח והיינו אפילו מופלא סמוך לאיש הרי
בתרומה הוי ספק אם תורם או לא, ועכנ"ל דנהי
דמופלא סמוך לאיש יכול לתרום מה"ת אפ"ה
ממעטינן משליחות משום דקרא דאתם גם אתם
תרימו איירי בגדול דקרא הרי ציווי איירי שלוי מצווה
לתרום תרומת מעשר ומופלא סמוך לאיש הרי אינו
מצווה א"כ שפיר ילפינן מתרומה מה אתם בני דעת
אף שלוחכם בני דעת, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא
למה לא ס"ל להרמב"ם הילפותא מתרומה והוצרך
לחדש טעם חדש דאין מעידין לקטן.

והב"מ כתב על מש"כ רבינו שקטנה אינה עושה
שליח לקבלה אע"פ שחזירה קונה לה גיטה
בגדולה וכו' וז"ל וכבר כתבתי בפ"ה דחזר בגט
מדין שליחות הוא ולפיכך אינו קונה אלא"כ האשה
עומדת צלידה כמו שהזכרתי למעלה, ולהכי הוצרך
רבינו שהטעם שאינה עושה שליח ויש לה חזר מפני
ששליח לקבלה צריך עדים עכ"ל ותמה הלח"מ מש"כ
המ"מ וכבר כתבתי בפ"ה דחזר מדין שליחות הוא,

דעת הר"מ
בגדר חצר
של איש
ושל אשה,
אם מדין יד
או שליחות

ואשר נראה בזה, דהנה רבינו פסק לא כעולא גיטין דף ע"ו ש'אמר כיון דמשום ידה איתרצאי צעי עומדת צדה דמה ידה סמוכה לה אף חצירה סמוכה לה דהא לעולא גם צמחנה ומציאה אינו קונה לה חצירה אלא"כ עומדת צדה, ורבינו הא' כתב פ"ה ה"צ הל' גירושין דבגט צעי עומדת צדה מפני שהגירושין חוב הוא לה ואין חצין לאדם שלא בפניו, מוכח הא' במידי דזכות הוא לה לא צעי עומדת צדה וכ"כ המ"מ שם בשם הרשב"א דצמקום שהגט זכות הוא לה לא צעי עומדת צדה.

אלא רבינו פסק כרצ' אשי דאמר חצר משום ידה איתרצאי ולא גרע משליחות גבי גט חוב הוא לה ואין חצין לאדם שלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לה זכין לאדם שלא בפניו כמש"כ המ"מ שם, ורבינו נראה שמפרש הא' דרצ' אשי לא כרש"י ועוד, דהנה חצר באשה ילפינן מקרא דונתן צידה, וכתב הטור אבהע"ז סי' קל"ח וז"ל אבל קבלה אינה צריכה שתקבלנו צידה ממש אלא לרשותה מדללא כחצי ונתן לה אלא צידה דרשינן לרשותה ע"כ וציאר ה"צ וז"ל ונ"ל דה"ק דאי הוא כחצי ונתן לה לא הוא דרשינן ונתן מ"מ משום דלה משתמע לה ממש, אבל השתא דכחצי ידה דרשינן שפיר ונתן מ"מ צידה נמי רשותה משמע כדכחצי ויקח את כל ארצו מידו עכ"ל ולפי זה הרי ילפינן חצר מקרא דונתן צידה פירושו בחצירה, אלא איזהו גדר יש לחצר, ז"ל גדר יד כיון דבגט הרי לא מהני קנין אלא צעי נתינה ציד א"כ צהכרח שחצר הוא צידה, וכמש"כ החוס' רי"ד בגיטין דחצר לענין גט לא הוא גדר קנין כמו חצר לענין זכיית ממון אלא הוא צידה, משום דצעי נתינה ליד, ומה שאמר רצ' אשי ולא גרע משליחות נראה דהא שליח לקבלה שאני מכל שליחות דעלמא, דבכל שליחות שעושה שליח לקדש או לגרש נעשה השליח צמקום המשלח לפעולת מעשה הקדושין והגירושין, אבל שליח לקבלה הוא דין שליחות מיוחדת שנעשה ידו צידה, וכמש"כ הרמב"ם רפ"ה הל' גירושין זה שנאמר בחורה ונתן צידה אין ענין הכתוב אלא שייגיע הגט לידה ואחד ידה או חיקה או חצירה או שלושה שעשה ידו צידה הכל אחד הוא עכ"ל מצואר דבעצם שליח לקבלה הוא ג"כ כמו חצר שנעשה ידו צידה, ולפי זה אף אם נימא דחצר באשה משום שליחות הוא

ג"כ כמדון יד דשליח לקבלה הרי ג"כ נעשה ידו צידה, דמאד הסבירא ס"ל לרצ' אשי דחצר משום שליחות וכמש"כ הלח"מ בעצמו אולם נפק"מ בין אש לאשה דבאיש ילפינן חצר מהמאכל תמא צידו וכו' ואמרין דמדון שליחות החס' הוא כדין שליחות דעלמא דנעשה שליח צמקומו לקנות החפץ כן חצירו קונה לו אבל באשה אינו גדר קנין שקונה הגט צידה אלא שנעשה ידו צידה ולכן גם חצירה הוא גדר יד שהוא כמו צידה ממש, וזהו שאמר רצ' אשי חצר משום יד איתרצאי ולא גרע משליחות, והיינו דבאשה הרי השליח הוא ג"כ יד דנעשה ידו צידה וכן חצירה אלא כיון דאין חצין לאדם שלא בפניו אין חצירה נעשה ידה מדון שליחות אלא"כ עומדת צדה והוא כיד אריכתא אבל צמקום דלא הוא חוב הוא החצר ידה משום שליחות כמו שליח לקבלה, וצמקום יצם וכדומה דהגט זכות הוא לה לא צעי עומדת צידה.

ועתה לפי זה ניחא המ"מ שכתב כיון דחצר משום שליחות איתרצאי צעי עומדת צדה והקשה הלח"מ הא איפכא אמרו בגמ' דעולא אמר כיון דמשום ידה צעי עומדת צדה, אבל לפי זה ניחא דודאי עולא ס"ל כן, דהא עולא ס"ל דומיא צידה צענין מה ידה סמוכה לה אף חצירה, אבל רצ' אשי ס"ל דמש"כ ונתן צידה היינו רשותה צידה פירוש חצירה ומנ"ל דצעי עומדת צדה אלא משום דאמרין דמאד הסבירא חצר משום שליחות הוא אלא שליחות צידה משום יד הוא כשליח לקבלה וכיון דמשום שליחות צעי עומדת צדה דאין חצין לו לאדם אלא בפניו.

ויתיישב לפי זה היטב הרמב"ם שכאן מוכח דס"ל דחצר של קטנה משום שליחות איתרצאי וזהו' גזילה כתב מפורש מדון יד, דהנה יש לדקדק בלשון רבינו בזה' גזילה ואצידה שם דגבי קטנה כתב קטנה יש לה חצר מפני שחצר של קטנה מידה למדנוהו, כשם שהיא מתגרשת בגט המגיע לידה כך מתגרשת בגט המגיע לחצירה, וכשם שיש לה חצר לענין גט כך יש לה לענין מציאה, ולא הזכיר רבינו שחצירה קונה לה, ואילו גבי אש כתב רבינו אבל האיש למדנו שחצירו קונה לו משלוהו כדרך ששלוהו קונה לו כך תקנה לו חצירו וכו' מוכח מלשון רבינו דשאני גדר חצר באשה מבאיש, דבאיש

לא הוה החצר כידו וכשנפלה מציאה לחצירו לא הוה כמו שנפל לידו אלא שחצירו קונה לו כשם ששלוחו קונה לו וכמו שעושה שליח לקנות שאז השליח הוא הקונה בעדו כך חצירו קונה לו אצל לא הוה כמו שהגיע לידו, אצל באשה גדר חצר דהוה כמו שהגיע הגט או המתנה או המציאה לידה ממנו ולכן היא קונה ולא שהחצר הוה גדר קנין שקונה לה, וכן הוא בר"מ פ"ד ה"ח הל' זכיה ומתנה וחצירו של אדם קונה לו כו' כיון שהגיע המתנה לחצירו כאילו זכה זה אחר עכ"ל היינו כאילו זכה אחר בשבילו כך חצירו קונה לו, ועי' בה"ט שם מפורש החילוק בין קטן לקטנה.

ועתה לפי זה נ"ל דהנה שליח לקבלה הוא דין שליחות מיוחדת שאינו ככל שליחות. דכל דין שליח לקדש ולגרש ולקנות נעשה השליח במקום המשלח על פעולת הקדושין והגירושין והקנין, שהשליח הוא המקדש והמגרש והקונה בעד המשלח, אצל שליח לקבלה עיקר גדר השליחות שנעשה ידו כידה, וא"כ לפי זה ס"ל לרבינו דאין למילף שליח לקבלה מתרומה כלל, וכיון דמה שקטן אינו עושה שליח מתרומה ילפינן כמש"כ הראב"ד ז"ל מוכח הא אילו לא הילפותא מתרומה היה קטן עושה שליח, והא גם מה שאין הקטן נעשה שליח מקראי ילפינן כמש"כ רש"י בגיטין כ"ג דמקרא ויקחו איש וכו' ילפינן דקטן אינו נעשה שליח אף דהגמ' אמרה משום דלאו בני דעה נינהו פרש"י דמקרא ילפינן דדעת קטן לא סגי להיות שליח, וכיון שכן ס"ל לרבינו דקטנה יכולה לעשות שליח לקבלה בעצם אילו לא חסרון עדים, והא דהוכיח רבינו מזה שחצירה קונה לה גיטה, משום דס"ל לרבינו דבאמת חצירה מדין שליחות כמו חצר של איש, אלא דמחולקין ביסודם דחצר של איש הוה כדין שליחות של איש בשליחות דכל התורה שהשליח קונה וזוכה בעד המשלח וכן חצרו קונה לו ולכן קטן שאינו עושה שליח ואין דין שליחות לקטן אין חצירו קונה לו עד שיגיע לידו כמש"כ רבינו פ"ד הל' זכיה ומתנה, אצל קטנה דיש לה דין שליח לקבלה שנעשה השליח כידה ממנו ילפינן חצירה מדין שליחות כידה שהחצר נעשה ידה, וכיון שכן שפיר אית לה חצר דהא אית לה דין שליחות לקבלה שיכולה לעשות שליח לקבלה שנעשה ידו כידה והוא הדין שיש לה חצר שנעשה כידה.

גדר
שליחות
לקבלת
גט

והא דכתב רבינו בהל' גזילה דקטנה יש לה חצר משום דחצירה מידה למדנוהו הכי פירושו כיון דחצירה מידה למדנוהו דנעשה כידה ולא כחצירו של איש שגדר חצירו שקונה בעדו החצר אלא שנעשה ידה יש לה לכן חצר דהא שליחות זהו שנעשה כידה יש לה, וא"כ לפי זה בעצם חצירה של אשה מדין שליחות איתרצאי כמש"כ המ"מ אולם בעומדת בצדה הוה חצירה כידה אף בלי דין שליחות דהוה כיד אריכתא ולא גרע משליחות כמו שאמר רב אשי.

ולפי זה יתורץ היטב מש"כ רבינו בהל' אישות סתמא שרק גדולה יכולה לעשות שליח לקבל קדושה ולא קטנה, ולא כתב הטעם משום דאין מעידין לקטן, והוא משום דשליח לקבל קדושה הוה בשליחות של כל התורה דאין חילוק בין שליח לקדש לשליח להתקדש דדין מתקדשת כדין מקדש והיינו הך וכמ"ש להראשונים דלא ס"ל כהר"ן דגדר מתקדש שמצטלה דעתה וכו', וכיון דשליח לקבל קדושה הוה שליחות בשליחות דעלמא הרי ילפינן מתרומה דקטן וקטנה אינם יכולים לעשות שליח.

ועתה יתבאר היטב מה שהדגיש רבינו בהל' אישות דאשה הגדולה עושה שליח ודקדקנו הא לגבי איש לא כתב רבינו איש גדול ולמה הוצרך רבינו להדגיש באשה גדולה, והוא משום שיש מקום לטעות דקטנה עושה שליח לקבל קדושה כשאמר לה צאי וקבלי קדושך, משום דאפשר לטעות ולומר דשליח לקבלה בקדושין הוה כמו שליח לקבלה בגט, ואם היינו אומרים כן אז בקדושין לא היה גם החסרון של אין מעידין לקטן, דהא באמת תמוה למה אין מעידין לקטן, בשלמא לענין דין משום דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד וקטן הוה כמו שלא בפניו אצל לקיים דבר למה לא, אלא צ"ל כמו שכתב מרכבת המשנה דהוה חסרון בראית עדים כיון דגט חוב הוא לה אלא שאומרת לשליח שיקבל וכיון שאין לקטנה דעה גמורה אין לנו יודעין בצירור אם באמת היא רוצה או שחוכ"ד חוזרת ואינה רוצה, או אולי גם בשעה שאמרה, ג"כ אינה רוצה כיון שאין לה דעת גמורה וכן מדוקדק לשון הר"מ שכתב שאינם בני דעה גמורה ולא כתב כמו בכל מקום שאינם בני דעה אלא משום דבכ"מ מיעטה תורה בגז"כ שדעת קטן לא מהני, אצל הכא

לא מגזה"כ שדעתה לא מהני אלא כיון שצמאיאות אינה בת דעת גמורה ליכא עדים שהיא רוצה באמת, ונכון כתב האזן האזל שגם אילולא עדים היה רק ספק ולא ודאי וממילא אין כאן עדים כמש"כ הרשב"א זצ"ל דקדושין.

ולפי"ז זה שייך רק בגט דחוצ הוא לה, אבל בקדושין שטב למיתב טון דו ודאי שהיא רוצה להתקדש ואם אמרה לשליח שיקבל קידושה מפלוני או מכל מי שהוא ודאי שרוצה באמת וא"כ יש שפיר עדים על השליחות, ולכן אילו היה דין שליח לקבלה בקדושין אותו הגדר כמו בגט היחה יכולה שפיר לעשות שליח לקבלה ולזה הדגיש רבינו שדוקא אשה גדולה עושה שליח משום דשליח לקבלה בקדושין הוא כשליחות דכל החורה שילפינן מתרומה דקטנה אינה עושה שליח בכלל.

ועתה עלינו לבאר צמה פליגי הרמב"ם והראש"ד, ולפי פשוטו י"ל דהראש"ד ס"ל אף דשליח לקבלה הוא מין שליחות מיוחדת אפ"ה ילפינן מתרומה דדוקא בני דעת יכולים לעשות שליח, אמנם אפ"ל דפליגי בעצם גדר שליח לקבלה בגט, דיש לחקור, באשה אם יש מעשה הגירושין מזדה ג"כ היינו אף דמתגרשת בעל כרחה הוא שלא צעין דעתה, אבל מעשה המתגרשת יש כאן, או אין שום מעשה מתגרשת רק הצעל צריך ליתן לידה, ולכאורה פלוגתא הראשונים צזה, דהנה רש"י לקמן מ"ג פירש דקטנה כשיש לה אב אינה יכולה לקבל גיטה ודוקא כשאין לה אב וע"י ש"ע אבהע"ז סי' קמ"א ס"ד, המקדש קטנה ע"י אביה וגירשה אביה מקבל גיטה ולא היא שלא מדעתו וכו' ומה שייך דעת האב צזה הא גירושין בעל כרחה ובעל כרחה של אב ולמה קטנה אינה יכולה לקבל גט כשיש לה אב הרי כשאין לה אב יכולה לקבל גט א"כ הרי יש לה יד צמאיאות ולמה כשיש לה אב אין לה, אלא צ"ל לכאורה דיש דין מתגרשת אף שלא צעי דעת וכשיש לה אב כמו שאין לה קיחה של קדושין אלא ע"י האב כך אין לה דין מתגרשת צלי האב, וכן ממש"כ החוס' שם דצמאלחה והיא חוזרת שאינה יכולה לשמור גיטה אינה בת גירושין אפ"ה ע"י האב שפיר מתגרשת ואינו מוצן מ"ש אב מאחר אטו אם

אם יש בגירושין מעשה מצד האשה

נשכור שומר שלא תחזור לצעלה תוכל להתגרש הרי ודאי שלא, א"כ מ"ש ע"י האב שיכולה להתגרש אלא צ"ל דאיכא דין מעשה הגירושין גם מזד האשה שהוא מעשה המתגרשת ולכן כשיש לה אב אז מעשה הגירושין נעשה ע"י האב ושפיר מקבל גיטה אף שמשלחה והיא חוזרת אבל היא צעממה אינה יכולה לקבל גיטה כיון דמשלחה והיא חוזרת נתמעטה מקרא מגירושין היינו ממעשה המתגרשת.

ובפ"ק"ב לגדר שליח לקבלה, שם נימא שאין שום מעשה המתגרשת בגירושין רק נתינה צידה א"כ השליח לקבלה הוא רק כחצירה שנעשה ידו כידה, אבל אם נימא שיש מעשה המתגרשת כמו מעשה מתקדשת רק שלא צעי דעתה, אז שליח לקבלה הוא לא כידה וחצירה, אלא הוא שליח על מעשה הגירושין של מעשה מתגרשת, ולפי זה י"ל דצזה פליגי הרמב"ם והראש"ד דהראש"ד ס"ל דאיכא מעשה גירושין גם מזדה שהוא מעשה המתגרשת כמו שציארנו, וא"כ השליח לקבלה הוא לא רק כידה וחצירה אלא גם שליח על מעשה הגירושין א"כ צד שליחות הוא הוא ככל שליחות דעלמא וכמו שליחות להתקדש ילפינן מתרומה דצעי בני דעת כן גם בגט לכן ס"ל להראש"ד דגם קטנה אינה עושה שליח לקבלה דילפינן מתרומה, אבל הרמב"ם ס"ל דאין מעשה גירושין מזדה כלל רק נתינה צידה ושליח לקבלה הוא רק כידה וחצירה וכמו שמשמע מלשון הרמב"ם רפ"ה הל' גירושין זה שנאמר בחורה ונתן צידה אינו ענין הכחוצ אלא שגיע גט לידה אחד חצירה או שלוחה שעשתה ידו כידה הכל אחד הוא ע"ש משמע דשליח לקבלה אינו אלא כחצירה ולא יותר ולכן הוא שליח לקבלה דין שליחות מיוחדת ולא ילפינן מתרומה כלל ולכן ס"ל דקטנה יכולה לעשות שליח לקבלה.

אמנם נראה דאין זה הכרח דאפ"ל שגם הרמב"ם ס"ל דשליח לקבלה הוא שני דברים דהוי צמקומה למעשה הגירושין מעשה המתגרשת וגם הוי ידו כידה ואפ"ה ס"ל דלא ילפינן מתרומה משום דעכ"פ הוי מין שליחות מיוחדת כיון שנעשה ידו כידה, ולקמן דף מ"ד נוכח דלכו"ע איכא מעשה המתגרשת חוץ מדין ונתן צידה.